

KALTANĖNAI (DEGUTINĖ) BARROW CEMETERY

In 2002 during the archaeological exploration in the Kaltanėnai (Degutinė) barrow cemetery, a barrow damaged by installing the electricity was explored. The barrow had an earth pile which was 11–12 m in diameter and its edges were covered with stones. It was

surrounded by 4 trenches and a round pit. In the centre of the barrow a burial was found with only one burial item – a spiral ring. At the edge of the southern trench, fragments of a female's cranium were detected. According to composition and burial type, the barrow can be dated to the first half of the Middle Iron Age and is classified to the Eastern Lithuanian barrow culture.

ATMAINŲ (DARSŪNIŠKIO) PILKAPYNAS

Rimantas KRAUJALIS

Atmainų (Darsūniškio) pilkapynas (Kaišiadorių r.) (A 305P) yra 1,45 km į ŠR nuo Liutikos dešiniojo kranto, 0,85 km į PV nuo Darsūniškio–Kruonio kelio tilto per Lapainių ir 0,55 km ta pačia kryptimi nuo Lapainios kairiojo kranto, 0,75 km į PR nuo Palapainio dešiniojo kranto, Kaišiadorių miškų urėdijos Kruonio girininkijos Naginukų miške, abipus kvartalinės proskynos, skiriančios 1 ir 2 kvartalus.

Pilkapyne yra apie 200 pilkapių. Pilkapių sampilai – nuo 5–6 iki 8–13 m skersmens, iki 1,6 m aukščio. Didžiąją dalį pilkapių sampilų pagrindų juosia grioviai. 1957 m. LII (vad. O. Kuncienė) ištyrė 3 pilkapius, iš kurių viename rastas sudeginto žmogaus kapas, kitame – žirgo griaučiai su geležiniais žąslais, o trečiame kapo nebuvo. Savo forma ir laidosena pilkapiai būdingi IX–XII a.

Atmainų (Darsūniškio) pilkapyno teritoriją kerta kvartalinė linija, kuri šiuo metu naudojama ir kaip miško keliukas. Pilkapyno teritoriją kertanti kvartalinė linija žaloja 11 pilkapių, kuriuos būtina ištyrinti. Dar 5

pilkapius ardo per jų pakraščius einantys miško keliukai.

2002 m. šiame pilkapyne (pagal KVAID patvirtintas programas) buvo ištyrta 2 nedideli pilkapiai, esantys pilkapyno ŠR dalyje (pačiame pilkapyno pakraštyje) bei stipriai apardyti kvartalinės linijos. Be to, metalo detektoriumi žvalgyta visa kvartalinė linija, kertanti pilkapyno teritoriją.

Pilkapis 1 buvo pilkapyno ŠR pakraštyje. Ariant kvartalinę liniją, nuardyta R pilkapio sampilo dalis. Pilkapis labai suplokštėjęs. Išlikusio sampilo skersmuo – apie 7 m, aukštis – apie 0,6 m. Sampilas supiltas iš pilkai gelsvo smėlio. Pilkapio sampilas greičiausiai buvo apjuostas grioviu, kurio išlikusios tik atskiros dalys. Nei kapų, nei archeologinių radinių šiame pilkapyje neaptikta.

Pilkapis 2 taip pat buvo ŠR pilkapyno pakraštyje, 5,1 m į P nuo tyrinėto pilkapio 1. Ariant kvartalinę liniją taip pat nuardyta R pilkapio sampilo dalis. Pilkapis labai suplokštėjęs. Išlikusio sampilo skersmuo yra apie 5 m, aukštis – apie 0,5–0,6 m. Sampilas supiltas

iš pilkai gelsvo smėlio. Pilkapio sampilo ŠR, PR, PV ir ŠV pakraščiuose buvo keturios 1,8x1,2–2x1,5 m dydžio bei nuo 20 cm iki 0,7–0,75 cm gylio duobės. Šiame pilkapyje, kaip ir pilkapyje 1, nei kapų, nei archeologinių radinių neaptikta.

Žvalgant kvartalinę liniją, kertančią pilkapyno teritoriją, 8,8 m atstumu į P nuo tyrinėto pilkapio 2 perkasos PR kampo, pačiame žemės paviršiuje, ant keliuko provėžos aptikta geležinė balno kilpa.

2002 m. Atmainių (Darsūniškio) pilkapyne buvo ištirti 2 pilkapiai. Bendras ištirtas plotas – 131,5 m² (pilkapio 1 – 74,5 m², pilkapio 2 – 57 m²). Nei kapų, nei archeologinių radinių šiuose pilkapiuose neaptikta, todėl jų datavimas neaiškus.

ATMAINAI (DARSŪNIŠKIS) BARROW CEMETERY

In 2002 in the Atmainai (Darsūniškis) barrow cemetery (Kaišiadorys district), 2 barrows situated in the north-eastern part of the cemetery were explored (at the very edge of the cemetery). The barrows were heavily damaged by quarter lines. Besides, all quarter lines which cross the territory of the barrow cemetery was metal-detected. The total area explored was 131.5 m² (barrow 1–74.5 m², barrow 2–57 m²). Neither burials, nor any other archaeological finds were found in those barrows, therefore, their dating is unclear.

While surveying the quarter lines crossing the territory of the barrow cemetery, an iron stirrup was found on the very surface of the earth in the rut.

GUDELIŲ (LENKIŠKIŲ) PILKAPYNAS

Laurynas KURILA

Gudelių (Lenkiškių) (Vilniaus r.) pilkapyne (A 1237P) yra apie 0,65 km į PPV nuo Gudelių kaimo, apie 1,7 km į V nuo Vilniaus Lazdynų mikrorajono V pakraščio, apie 1,8 km į PV nuo Karoliniškių mikrorajono PV pakraščio, apie 0,3 km į P nuo žvyrkelio į Bieliūnus, Neries ir Sudervės santakoje (apie 0,05 km į Š nuo Neries dešiniojo kranto ir apie 0,15 km į R nuo Sudervės žiočių), Sudervės girininkijos 133 kvartalo PV dalyje (21 pav.). Šiuo metu pilkapyne yra 78 pilkapiai. Sampilai – 5–15 m skersmens ir 0,3–1 m aukščio, išsidėstę apie 0,25 km ilgio ir iki 0,1 km pločio juosta. Didžioji pilkapyno teritorijos dalis apaugusi mišku. Dalyje pilkapių matyti duobių pėdsakai, du sampilai apardyti apkasų.

Pirmą kartą literatūroje pilkapyną paminėjo (Sudervos pavadinimu) P. Tarasena (žr. P. Tarasena, *Lietuvos archeologijos medžiaga*, K., 1928, p. 239). Gudelių pavadinimu pilkapyne įtrauktas į Lietuvos TSR respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (žr. *Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašas*, V., 1973, p. 207) bei Lietuvos TSR archeologijos atlasą (žr. *LAA*, V., 1978, t. III, p. 44).

1985 m., tiesiant aukštos įtampos elektros liniją, suardytas vienas pilkapis, kurio liekanas 1987 m. ištyrė J. Balčiūnas (žr. *ATL 1986 ir 1987 metais*, V., 1988, p. 177–178). 1988 m. buldozeriu nustumdyta dar 10 pilkapių. 1988–1989 m. penkių pilkapių